

Des de 1977, la revista de Malgrat (Maresme)

som-hi!

digital

NÚMERO 1

ÍNDEX

- Editorial (Pàg. 2)
- Som-hi! Cinema digital, Salvador Montalt (Pàgs. 3 i 4)
- Som.hi! Cinema: (Pàgs. 4, 5 i 6)

Entre l'amor de Haneke i el glamur de Gatsby,

- Baixant dels núvols, Jordi Mercader i Carbó (Pàg. 7 i 8)
- Nota de Premsa de la Fundació IReS. (Pàg. 9)

Canvis a *som-hi!*

400 **som-hi!**'s, 400 mesos, més de 35 anys al servei de la comunicació de proximitat, intentant tenir una pàgina en blanc per qui la vulgui omplir, per qui vulgui fer una queixa, anunciar una activitat, una opinió. **Som-hi!** és el mitjà de comunicació que més temps consecutiu ha sortit al carrer al nostre poble. Tants records han passat... els que de petits ajudaven als pares a repartir la revista, avui ja n'hi ha que són pares i mares de família, altres ens hi hem fet avis, i amb tots vosaltres hem fet que **som-hi!** arribi fins avui.

Precisament, el dia 18 de maig a Olot, en el transcurs de la 7a Convenció de la Premsa Comarcal, vam rebre un diploma de reconeixement per la trajectòria de **som-hi!** en aquests 35 anys, lliurat per l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal, de la qual cosa us en volem fer partícips a tots vosaltres.

Cal doncs ser agraït i volem pensar en tots els que hem deixat pel camí, als que heu estat fidels des del primer número, als qui ens heu seguit intermitentment fins i tot cal donar gràcies als qui potser ara no ens llegeixin, pel temps que ho han fet. Ens agradaria seduir-vos altra vegada, però per això ens caldria saber per què ens vau deixar. Als anunciants que us hi feu conèixer i amb una actitud moltes vegades més de militància que de la pròpia publicitat.

També hem estat testimonis d'innovacions, inauguracions, festes, exposicions, concerts,... de la vida social i cultural del poble. Hem publicat centenars de petites grans històries dels nostres ciutadans i també hem compartit canvis al nostre poble. Hem vist com sota gelades decisions polítiques perdíem la Fàbrica de l'Aigua, la seva xemeneia, la riera del Bon Pastor, la de Can Feliciano, ens quedàvem sense Escola de Música, la Televisió de Malgrat, i ara Ràdio Malgrat; encara que es vulgui disfressar, l'esperit no serà el que tenia quan era Ràdio Malgrat, una emissora que va néixer amb el clam d'un poble i ara ja acaba convertint-se en l'emissora de l'Ajuntament.

Més coses s'han perdut: la sensibilitat per la recuperació de patrimoni, el necessari diàleg i comprensió entre tots, l'activitat comercial del centre de Malgrat amb un laberint de direccions i on no entra el transport públic... Això sí, s'ha dissenyat un col·lapse cada vint minuts a la plaça Anselm Clavé. Però mai perdrem l'esperança, sabem que un dia les coses canviaran i la sensibilitat tornarà al nostre entorn més immediat i recuperarem el temps perdut. Ens agradaria ser-hi per donar la notícia de què el sentit comú ha arribat de nou.

Avui el repte dels grans diaris és tirar endavant, **som-hi!**, ja us ho podeu imaginar, no és l'excepció. Però nosaltres no perdem la il·lusió i si vosaltres hi sou, nosaltres també, cada mes.

Feia molt de temps que volíem canviar la maquetació de la revista, però ho volíem fer no només perquè tingués una altra imatge, sinó perquè es notés en els continguts (això últim esperem que ho puguem aconseguir).

Avui hi ha raons que ens porten a fer aquests canvis. Una de les raons és que comptem amb una nova incorporació a l'equip de la revista, l'Alexandra Aragón Ferrón, periodista, que des de fa un temps ve col·laborant amb nosaltres en la redacció de les notícies que recull, des de fa molts anys, Maribel Ordi. L'Alexandra és la que ha materialitzat aquesta maquetació, i també té cura d'actualitzar la **www.somhi.cat** i **facebook**.

L'altra és que també ens ha afectat la crisi. Els ingressos que obtenim amb les subscripcions, la publicitat, i la venda a les llibreries són insuficients per cobrir les despeses que comporta l'edició i distribució de la revista. Per aquest motiu hem de prendre una sèrie de decisions que assegurin la continuïtat de **som-hi!**

La primera serà reduir la despesa d'impressió, la qual cosa vol dir que la feina de compaginació i maquetació la farem nosaltres en comptes de l'impremta (almenys en part). I una altra serà mantenir l'edició en 20 pàgines, i actualitzar l'edició digital.

L'edició en digital de **som-hi!** és tot un repte de futur, que entomem i anirem encarant progressivament, amb millores que de mica en mica s'hi aniran notant. Així com internet és per a totes les edats, també **www.somhi.cat** va adreçada, com la versió en paper, a tothom; si bé creiem que pot ser una eina que acosti la revista al jovent.

Rejuvenir **som-hi!** és una empresa engrescadora, un desig permanent, que volem aconseguir amb tots els mitjans al nostre abast, fidels a la nostra línia. A l'edició en digital s'hi trobaran continguts específics, com per exemple la veteraniíssima secció "**Som-hi!Cinema**", algunes col·laboracions habituals, que ja no apareixeran en l'edició en paper, i, de mica en mica, la mena d'articles que vagin fent-la més atractiva, en el millor format que ens sigui possible. A la revista en paper farem una ressenya del que trobareu en l'edició digital.

Aquest camí que obrim avui no és pas tancat, ni immobilista, és obert a canviar el que no ens agradi, allò que trobem superflu, o canviar-ho de lloc, ara en l'edició de paper, ara en la digital. Dependrà molt del que ens digueu vosaltres, amics lectors.

Així creiem que podrem mantenir la revista més temps, mentre vosaltres, anunciants, subscriptors i lectors, vulgueu. ●

som-hi!

Encetem una nova etapa per a la secció de cinema de **som-hi!** Durant més de vint-i-sis anys hem estat apareixent cada mes (amb notable regularitat) a la revista en paper i a partir de juny de 2013 fem el salt al digital. No podríem haver trobat un moment millor, perquè és tot el món del cinema que està fent el pas a l'univers digital.

Al decurs d'aquest 2013, les sales de cine que segueixin vives hauran d'haver canviat els projectors: la pel·lícula de 35mm, amb perforacions a cada costat, comença a passar a la història. A les cabines on es passen les pel·lícules, ara s'hi instal·len uns potents ginyes electrònics. Enlloc de les típiques i entranyables saques amb rotllos de pel·lícula, el que hi arriba ara és una capsula molt mona que conté un disc dur (on hi ha tot el film), es col·loca al giny electrònic i és així que trobem a la pantalla una imatge nítida, extraordinàriament definida, sense ratlles ni pics ni fotogrames que es cremin. Per no parlar ja del so digital que ofereixen... I això és la prehistòria, perquè el futur és que no hi hagi ni tan sols aquest disc dur, sinó connexió amb internet. Òbviament, cal esperar que es pugui comptar amb fibra òptica que garanteixi una recepció prou estable i d'alta qualitat i que el sistema de distribució cinematogràfica s'hi adapti com estan fent ara amb els discos durs.

Les sales de cinema, digitalitzades o analògiques, no es pot pas dir tanmateix que estiguin passant precisament per un bon moment. Als efectes devastadors de la crisi econòmica i de la salvatjada perpetrada pel govern espanyol en haver-hi apujat l'IVA, cal sumar-hi les conseqüències de factors com els canvis de costums en els espectadors potencials i, evidentment, l'impacte d'internet i de la televisió digital.

Podríem parlar d'enfocs catastròfics en les estratègies empresarials de Hollywood (per als grans estudis, una producció cinematogràfica és sobretot un valor borsari, que ha de fer-los pujar la cotització a borsa) o de l'efecte boomerang negatiu d'haver apostat excessivament per l'impacte publicitari (i de com això ha dut gent als cines fins que els espots ja no han donat més de si). Algú hauria de rumiar per quin motiu hi ha tot una generació que ha deixat d'anar habitualment a veure pel·lícules a la sales... Pel que ara estem parlant, ens limitem a constatar el fet: dels trentins cap avall, ben pocs van normalment al cine.

Certament, les descàrregues de pel·lícules per internet, la possibilitat de veure'n "on-line" (pagant o d'estranguis) i l'àmplia oferta de films (o de sèries amb qualitat cinematogràfica) que trobem a la televisió ens proporciona la comoditat de quedar-nos a casa (i a més, sol sortir –molt– més econòmic), fins al punt que també van tancant-se videoclubs (als que, de fa temps, ja veus que cada cop s'hi atura menys gent a llogar o retornar DVD o Blu-Rays).

La pregunta clau, si se'm permet, és: interessa el cinema, ara? Perquè s'ha de diferenciar entre els canvis en la manera de veure'l i l'atractiu que les ficcions (o els documentals) tenen per al possible espectador d'avui en dia. Certament, una part del problema podria raure en el fet que (pel que sembla) la representació, la recreació, les ficcions... no acaben d'interessar tant com abans a la població del món occidental. És com si la cosa prosaica de la realitat es mangés qualsevol altra alternativa i, per acabar d'adobar-ho, bona part de l'oferta televisiva (la telerealtat, amb grans audiències) alimenta el miratge de convertir en (falsa) ficció la (galdosa) quotidianitat, esvaint-se la frontera (i la consciència corresponent) entre realitat i imaginari. Afortunadament, però, la nostra societat és molt diversa i hi ha prou gent que res té a veure amb aquesta misèria d'imaginari (sovint alimentada per professionals ben formats i força ben pagats). Efectivament, podem dir que estem passant una mala època per a la música, la poesia, el cinema, la literatura, l'art...; però d'aficionats a la música, n'hi ha força; de gent que llegeix poesia, més de la que sembla; de llibres se'n van venent, i de pel·lícules se'n veuen moltíssimes (d'una manera diferent, però se'n veuen moltes).

La que està tocada no sé si de mort és la socialització del consum cultural i de l'entreteniment. No és el mateix riure sol a casa davant d'una comèdia que riure tot veient-la amb d'altra gent: hi ha com un efecte engrescador, festiu, que ho fa celebrar més si es comparteix. Tanmateix, l'individualisme que ens ha agafat a tots i que les noves tecnologies fomenten du que una comèdia, en lloc de gaudir-la amb unes desenes de persones intentem disfrutar-la sols o amb companyia d'algú (comparativament, poca gent). I qui diu comèdia diu terror, històries romàntiques, aventures.... Sensacions a part, el fet que veiem una pel·lícula vés a saber quan i com ens va eliminant-ne o esmussant-ne el comentari amb els amics i coneguts, que potser l'han vista, també vés a saber quan i com. I així, de mica en mica, l'experiència individual va emprenent subtilment el camí del consum solitari. Se'ns pot retreure que no és veritat això, que de pel·lícules en parlem amb familiars, companys o companyes, amistats... enhorabona; però us proposo que hi reflexioneu. Quantes vegades l'any? En casos molt publicitats? Heu parlat d'alguna cosa més que "m'agrada/no m'agrada" o "aquell o aquella hi estan bé/malament" (imputs ben marcats pel marketing)?... Probablement, ara en "parlem" molt menys i de manera diferent a com ho fèieu uns anys enrere: el cinema és menys una vivència col·lectiva i compartida.

Òbviament, és un repte social i cultural defensar la dimensió col·lectiva (i enriquidora) de l'entreteniment i el

consum cultural. Cal saber trobar el contrapunt positiu a les tendències que marquen les noves tecnologies i els hàbits adquirits. No anar-hi en contra (no tindria sentit), sinó treure'n profit. És així que, per exemple, l'Ajuntament de Girona acaba de digilitar el (seu) Cinema Truffaut, per a garantir que la ciutat no quedi enrere i la seva gent pugui seguir nodrint-se de les obres dels autors d'arreu; talment com les sales comercials estan igualment renovant-se per als seus clients i clientes. Llançar la tovallola no serviria per res.

I tot plegat ens du, modestament, a una altra pregunta: té sentit seguir escrivint de cinema i fer-ho en un mitjà com el Som-hi!? Fa temps que m'ho he plantejat i en vaig arribar a publicar alguna cosa deu fer cosa d'un parell d'anys. A la conclusió a què he arribat és que sí. I que té tant o més sentit que mai. Precisament com un acte de celebració cultural; com un gest de reivindicació de la dimensió col·lectiva del consum cinematogràfic, adaptat als nous temps. Per això, passant a la finestra digital de la revista, amplièm també horitzons: el cinema de què parlarem a partir d'ara serà no pas bàsicament el que arribi a Blanes (que també) o al nostre cineclub (digitalitzar el Centre comença a ser una necessitat), sinó el que puguem veure per qualsevol mitjà (internet, televisió, etc.). Perquè el 1986 vaig posar-me a escriure de cinema per a parlar, reflexionar, sobre el que veiem i el 2013 estic totalment disposat a seguir-ho fent. Ha canviat la manera i circumstàncies de veure-ho, però no gens la voluntat de compartir-ne reflexions. Si us ha interessat **Som-hi!Cinema** al decurs d'aquests anys és que formem part d'un mateix equip, disposats a guanyar la Champions de la cultura i l'entreteniment entesos com a ingredients importants de la qualitat de vida de tots plegats.

De mica en mica anirem millorant la nostra presència digital. Ara comencem pràcticament amb un simple trasllat del que fèiem en paper; però les possibilitats de l'hipertext, d'inserir imatges, sons i vídeos són infinites i les hi anirem incorporant. Igualment, el nou format ens durà a altres magnituds dels textos. Fins i tot no descarto canviar el nom de la secció. Tot el que calgui, a la mesura de les nostres possibilitats, des de l'experiència que dóna els vuit anys de gestió del meu blog especialitzat en cinema (Club 7 Cinema) i els vint-i-sis de redacció a **som-hi!** Tot, menys llançar la tovallola. I no anem contracorrent; simplement ens neguem a deixar-nos arrossegar per alguns corrents que no van enlloc.

SOM-HI!CINEMA // SALVADOR MONTALT

Entre l'amor de Haneke i el glamur de Gatsby

Guanyadora de la Palma d'Or al Festival de Canes 2012 i guardonada amb un Oscar, un Globus d'Or, cinc César i un llarg reguitzell de reconeixements, **Amor**, de Michael Haneke [va cloure la temporada del Cineclub Garbí](#), de Malgrat, el dia 3 de maig de 2013 i, al cap d'unes setmanes, els cinemes Lauren Costa Brava, de Blanes, la van programar i mantenir en cartellera més de quinze dies, coincidint amb el Premi Príncep d'Astúries atorgat a Haneke. Si us la va perdre, podeu repescar-la pel sistema de Vídeo a la Carta, d'Ara-Films: [Amor en VOD](#) (Versió original subtítulada en català o versió doblada al català).

*Davant d'un film com **Amor**, de l'austríac Michael Haneke, ens podem preguntar on rau la creació artística quan el que es posa en pantalla és com un home gran cuida la seva dona des que un primer atac la deixa mig paralizada i fins al final (passant pel progressiu deteriorament que vol dir una certa normalitat amb cadira de rodes, després allitament i incapacitat de lligar cap discurs verbal...). Descrit amb precisió clínica, s'hi pot identificar qualsevol persona que hagi viscut a casa seva un procés d'aquesta mena. No som pas davant d'una docu-ficció, tanmateix. No. Certament, Michael Haneke ([La cinta blanca](#), [Caché](#), [La pianista](#)) ho tracta amb el seu estil sec, mostrant bàsicament les situacions diverses del procés terminal que descriu, sense cap mena de concessió al melodrama, i passant als intèrprets l'expressió de l'ampli ventall d'estats anímics que s'hi genera. I aquí és on entra el gran [Jean-Louis Trintignant](#).—vaig escriure, [en un comentari publicat al blog "Club 7 Cinema"](#).*

L'atzar ha fet que, la cartellera cinematogràfica de casa nostra hagi saltat, com si fóssim al joc de l'oca, d'una edició del Festival de Canes a la següent: de la guanyadora de 2012 al film inaugural de Canes 2013, **El gran Gatsby**, de Baz Luhrmann.

Nova adaptació d'un clàssic literari.

El cineasta australià Baz Luhrmann, amb el seu coguionista habitual Craig Pearce han adaptat **El gran Gatsby**, de Francis Scott Fitzgerald. Publicada per primer cop el 1925, "la gran novel·la de l'era del jazz" va conèixer noves i exitoses edicions els anys 1945 i 1953. En català, la primera edició —traduïda per Ramon Folch i Camarasa— va ser el 1972 i anà a càrrec d'Edicions 62. El 2008, la mateixa editorial la va tornar a publicar, dins de la Col·lecció Les Millors Obres de la Literatura Universal —número 177—, havent-se'n revisat la

traducció –per Rosina Nogales–. Recentment, el segell [la Butxaca](#) l'ha posada novament al nostre abast, amb un text de presentació que diu: Ningú no coneixia ben bé qui era Gatsby. Alguns deien que havia estat espia dels alemanys durant la guerra del 14; d'altres, que estava emparentat amb una de les famílies reials d'Europa. Però ningú no l'avantatjava en la seva esplèndida hospitalitat. Les festes més meravelloses tenien lloc en la seva superba mansió de Long Island. La ironia d'aquesta façana fabulosa era que ell l'havia bastida no pas per impressionar el món, els amics o l'esposa, sinó per impressionar una noia que ell havia estimat, una noia que era el seu somni, la seva il·lusió...

De les diverses vegades que la novel·la ha estat adaptada al món audiovisual, destaquen [la de 1949](#), en què Alan Ladd encarna el milionari enigmàtic, i sobretot [la de 1974](#), en què Robert Redford és Jay Gatsby; Mia Farrow, la Daisy Buchanan objecte del desig i motor de tot el comportament de Gatsby, i Sam Waterston incorpora Nick Carraway, el narrador, cosí de Daisy, veí discret i únic amic de debò del magníficent romàntic. Aquell film de 1974 el dirigí Jack Clayton i comptà amb un guió de Francis Ford Coppola.

Un Coppola triomfant, pletòric –a cavall del descomunal impacte de la seva [El padrí](#); la Palma d'Or de la seva [La conversa](#), i a punt de ser aclamat mundialment per [El padrí II](#)–. Aquell Gatsby marcà època. No és pas estrany que guanyés els Oscar de vestuari i de banda sonora, perquè fou la punta de llança d'un rebrot espectacular de la moda retro.

Retorn als bojos anys vint, des de la crisi actual

El gran Gatsby de Baz Luhrmann no sembla pas que hagi de deixar la mateixa empremta. S'ha d'admetre que té sentit haver assumit aquesta producció. Contra els que pensen que no calia fer-ne una nova adaptació, s'imposa l'evidència que, en aquest moment de crisi econòmica i de valors, quan encara tenim fresc el record dels anys de vaques grasses, resulta de molta actualitat l'evocació d'aquells bojos i amorals anys vint del segle passat, quan el diner brollava constantment i la vida frívola se les campava, especialment en els ambients més afavorits de la costa est nord-americana, amb Nova York com a capital d'un esclat tan impressionant com fugisser, perquè "allò no podia durar" i el crac del 29 ja s'encarregà d'ensorrar-ho. Al decurs de la pel·lícula, el cineasta té cura d'anar fent presents els que no havien pogut pujar al tren de l'opulència i la disbauxa. Si bé la majoria de personatges, aquí se la xalen molt; no deixen d'aparèixer-hi els miserables –especialment a la vall de cendres entre el West Egg (on viuen Gatsby i Carraway) i Nova York–, proletaris al marge de les alegries econòmiques de Wall Street, que són representats amb imatges evocadores –anticipadament– de la Gran Depressió que acabà amb tot aquell estat de coses.

Un Gatsby per a un nou públic o simple carn d'espectacle?

I per a arribar a la gent d'ara, als possibles espectadors de 2013, admeten els responsables del film que han volgut adaptar l'obra de Scott Fitzgerald, d'una banda, restant-hi molt fidels i, per altre cantó, tractant-la cinematogràficament de manera que arribi a la generació actual. Anem per parts. La fidelitat ningú no els la

pot discutir. Els podem retreure que algun personatge secundari l'hagin desaprofitat (com és el cas de Jordan Baker, l'amiga dels Buchanan, amb una relació especial amb Nick Carraway, que aquí desapareix) i sobretot que malgastin el potencial romàntic de la novel·la primmigenia. Però els diàlegs, la trama argumental i en certa mesura l'ambientació s'avenen plenament al material literari. Especialment a la segona hora del metratge, més centrada en la relació entre Gatsby i Daisy i no tan en les festasses a cal milionari, el bon ofici dels actors i la força del text potser no arriben a commoure, però ens deixen davant del que podem admetre com una correcta il·lustració, una competent plasmació audiovisual d'aquella part del llibre.

El problema –gros– rau en el delit de fer-ne un producte "per a la generació actual", entès com un exercici de pirotècnia estilística en què l'autor de [Romeu i Julieta](#) de [William Shakespeare](#) i de [Moulin Rouge](#) desferma tot l'efectisme que el caracteritza i pren decisions tan discutibles com, al meu entendre, letals. Per exemple, algun dels temes musicals de l'època –esmentats a l'obra de Scott Fitzgerald–, la banda sonora els combina amb d'altres de hip-hop i altres estils musicals d'avui en dia; per als quals han comptat amb artistes com Jay Z, Bryan Ferry, Lana Del Rey, Florence + The Machine, els The xx, Sia i Beyoncé... Les festasses de can Gatsby sembla que s'ambientin en autèntiques macro-discoteques. La fotografia dels exteriors del film tenen una textura ostensiblement virtual, gairebé de video joc. Però el pitjor és l'estil. Durant la primera hora de la pel·lícula, assistim a un encadenament d'imatges, que no arriben a conformar autèntiques escenes, tot conduït a un ritme cinematogràfic incessant, vitaminat des de l'interior dels plans per uns aparatosos moviments de càmera. I evidentment, la cosa s'excita de valent al reguitzell de festes al casalici de Gatsby, a les curses amb què els protagonistes mouen els seus impecables cotxes esportius per carreteres i carrers convencionals, i no podem pas dir que es calmi gaire als diversos actes de la dinàmica vida social d'aquella gent.

Es busca tant de servir aquella època amb unes formes que volen ser "tan" actuals, que acaba resultant improductiu, la materialització virtuosista d'una simple intencionalitat autoral, embalada –per acabar d'adobar– amb les possibilitats que ofereix el 3D, d'emfatitzar personatges, disseminar lletres i números, petit objectes que suren en l'aire, papallonetes de paper, confettit, estels... Francament, diria que no és exactament els gustos estètics d'ara mateix el que s'atén amb aquesta posada en escena, sinó una cosa molt més prosaica: l'espectacle per l'espectacle, des d'una determinada manera d'entendre'l.

Arrancada de cavall i aturada d'ase

Evidència que, malgrat tot, Baz Luhrmann no se'n surt és que a la meitat del metratge, quan enllesteix l'enlluernament del narrador –el noi modest del rerepaís que fa cap en aquell ambient tan allunyat del seu– amb la magnificència de tota aquella gent que va coneixent, el cineasta es deixa estar de fonambulisme cinematogràfic –tan aparatós com estèril– i, a mesura que se centra en la relació entre Gatsby i Daisy, va agafant-se al clàssic valor narratiu de l'escena i la seqüència, a l'expressió dramàtica dels plans amb el joc interpretatiu d'actors i actrius. Tot molt més convencional, molt menys "personal"; però al menys passa a ser alguna cosa tangible.

Els tornados d'Oklahoma: 15 minuts per buscar refugi

Entre els darrers dies de maig i primers de juny d'enguany, ens van arribar notícies de dos tornados que van afectar l'estat d'Oklahoma, als Estats Units. El primer d'ells va passar per la ciutat de Moore, el dia 20 de maig, causant la mort a 24 persones, mentre que el segon va afectar a la localitat d'El Reno, el dia 31, on van morir 18 persones.

Els tornados són columnes d'aire que giren a gran velocitat i toquen el terra. Sempre pengen d'un cumulonimbus o núvol de tempesta. Per a la seva formació, per tant, calen els mateixos ingredients favorables pel desenvolupament d'un núvol de tempesta: una forta inestabilitat atmosfèrica, amb aire càlid i humit prop del terra i aire més fred en altura. La inestabilitat afavoreix que es formin corrents d'aire ascendents, ja que l'aire que puja és més lleuger que el del seu entorn, i així assoleix altituds considerables, a la vegada que es refreda i el vapor d'aigua que conté es transforma en gotes de pluja o cristalls de gel.

Si a les columnes d'aire ascendents hi afegim un canvi dràstic en la direcció del vent segons l'alçada (el que es coneix com a cisalla del vent), pot aparèixer la rotació, i ja tindríem la columna d'aire girant. Si es dona aquesta situació, només falta que la columna d'aire es faci més estreta perquè giri amb més rapidesa (el mateix efecte que aconseguen els patinadors o patinadores quan giren sobre sí mateixos amb els braços oberts i agafen més velocitat quan els ajunten al cos).

De fet, encara no és prou conegut perquè en determinades circumstàncies l'aire adquireix aquesta rotació tan violenta com per formar un tornado. Afortunadament, només passa en una proporció molt petita dels núvols de tempesta.

Ara bé, la zona d'Oklahoma és ideal per la formació de tornados. D'una banda, les elevades temperatures que es registren sobre terra provoquen que la inestabilitat sigui molt forta. I de l'altra, hi convergeix aire del sud, procedent del Golf de Mèxic, amb aire de l'oest, que baixa de les muntanyes Rocalloses: és a dir, corrents d'aire en direccions diferents que afavoreixen la rotació.

La força dels tornados es mesura, des de 2007, amb l'escala de Fujita millorada (abreujada com a "EF") i que, com el seu nom indica, substitueix l'antiga escala de Fujita. El grau que es dona al tornado, entre 0 i 5, depèn de la destrucció que causa pels llocs on passa. Precisament, els dos tornados de finals de maig a Oklahoma se'ls va classificar com a EF5, la màxima puntuació. Això no passa cada any. Des de 1950, d'entre tots els tornados registrats als Estats Units, només 60 han assolit la màxima categoria. A més, el tornado de El Reno ja se l'ha titllat com "el monstre" per la seva amplada: va arribar a tenir un diàmetre de 4,2 km! Mai abans s'havia tingut constància d'un tornado de màxima categoria tan gros.

Els tornados són, sense cap mena de dubte, l'element meteorològic d'escala local més destructiu que existeix. Actualment es pot preveure, amb alguns dies d'antelació, el desenvolupament de tempestes fortes amb la possibilitat que portin associat algun tornado.

De totes maneres, l'arribada d'un tornado a una determinada zona no es pot anticipar més enllà d'uns 15 minuts abans que arribi, quan es comença a detectar amb els radars meteorològics la formació d'una columna d'aire que gira. I sembla que això no canviarà gaire almenys durant la propera dècada, ja que per avançar-nos més cal fer el pas d'una alerta basada en una observació a una previsió calculada a partir d'una simulació matemàtica del desenvolupament

Cases en runes a Moore, el dia després del pas del tornado. Contrasten amb les cases que es mantenen dempeus a pocs metres.

d'una tempesta.

Aquesta seria la direcció en la que s'hauria d'avançar els propers anys, tot i que abans caldria superar molts obstacles: primer de tot, tenir un millor coneixement científic; en segon lloc, disposar d'una xarxa d'observacions que permeti saber, en cada moment, les dades de temperatura, humitat i vent, tant en superfície com en altura, en punts que no estiguin separats més d'un quilòmetre... i finalment, cal disposar d'ordinadors encara més potents que els actuals per completar aquests càlculs a temps i poder avisar la gent.

Quinze minuts. Ara per ara aquest és el temps de què disposa la població per abandonar el que estan fent i anar als refugis. Així i tot, davant d'una alerta, no tothom hi va. Alguns potser no fan cas a l'alerta, ja que en 3 de cada 4 casos són falses alarmes. És l'efecte de "cridar el llop", que de tant avisar, la població abaixa la guàrdia i quan el perill és real els agafa desprevinguts.

També hi pot contribuir la transmissió de missatges contradictoris. Sembla que en el cas del tornado de El Reno, des d'algun mitjà de comunicació es va aconsellar a la gent fugir amb cotxe en la direcció oposada a la que avançava el tornado... i això és extremadament perillós. En primer lloc, perquè la trajectòria dels tornados pot canviar, de manera que ningú pot assegurar que s'allunya del tornado, i en segon lloc, perquè les carreteres poden quedar bloquejades, ja sigui pel trànsit provocat per una fugida massiva o bé per restes de tota mena, caigudes del cel, procedents de tot allò que el tornado ha xuclat abans. A més, un cotxe és una joguina per un tornado: és ben fàcil d'aixecar i tombar violentament.

Un cas a part són els "caçadors de tornados", popularitzats a casa nostra per la pel·lícula "Twister", de 1996, amb Helen Hunt. Molts dels caçadors de tornados són professionals que despleguen aparells de mesura prop dels tornados (radars mòbils o estacions meteorològiques portàtils) o bé col·loquen sensors (com el de la fotografia) a la zona on creuen que passarà el tornado, tot amb l'objectiu d'estudiar-los i entendre'n millor la seva dinàmica.

Ara bé, donada la facilitat amb què avui dia qualsevol amb una càmera a la mà pot penjar un vídeo a internet i assolir una elevada popularitat, la cacera de tornados s'ha banalitzat, i cada vegada hi ha més "caçadors" no professionals que l'única cosa que busquen és capturar les imatges més impactants del tornado, ja sigui per vendre-les a la televisió o fer-se famosos. Fins i tot s'ha arribat a l'extrem que hi ha empreses que ofereixen als turistes excursions organitzades per anar a caçar tornados.

Aquesta activitat, però, és d'un risc molt elevat. Tres de les víctimes del tornado de El Reno eren l'equip de Tim Samaras, un "caçador de tornados" professional, amb més dues dècades d'experiència, i inventor del sensor de pressió que es mostra a la imatge. El vehicle on viatjaven va ser escombrat i tombat pel tornado. Els meteoròlegs que el coneixien asseguren que era prudent i sabia quan calia marxar si la situació es complicava. Per tant, suposen que es va trobar atrapat per algun canvi bruscat en la trajectòria del tornado, o bé per algun embús de trànsit inesperat. En tot cas, la seva mort demostra que ni els professionals més experimentats poden escapar-se de ser xuclats per un tornado, i hauria de servir d'advertència a aquells que busquen riscos innecessàriament.

Precisament, l'ocurrència d'aquests dos tornados, les víctimes que han causat i el caos circulatori que es produí a El Reno ha fet renéixer un debat recurrent als Estats Units: el de la preparació de la població davant situacions meteorològiques de risc. Els meteoròlegs americans han arribat a dir, fins i tot, que el repte més gran que hauran d'afrontar els propers anys no és l'augment de la qualitat de la predicció sinó la millora de la comunicació: que la població entengui els riscos i que els missatges que es donin siguin clars i sense contradiccions.

Jordi Mercader Carbó
jmercader@gmail.com
Twitter: @jmercadercarbo

La sonda HITPR, inventada per Tim Samaras, es col·loca allí on es preveu que passi el tornado per mesurar la pressió atmosfèrica, el vent, la temperatura i la humitat relativa.

Un càmping del Maresme col·labora en generar oportunitats per un millor futur dels infants

El Dia Internacional de les Famílies és el punt d'arrencada de la col·laboració entre la Fundació IReS i el Càmping La Tordera

MALGRAT, juny 2013 - Des de fa cinc anys la crisi econòmica ha fet disminuir la inversió en polítiques de benestar social . El resultat: cada cop més nens estan en situacions de pobresa. A Espanya, i igualment a Catalunya, representen el 20% dels nens. Les fundacions que s'han dedicat tradicionalment a aquest tipus de suport pateixen les dificultats del finançament públic. En aquest sentit, el Càmping La Tordera a Malgrat de Mar (Barcelona) ha decidit actuar amb l'objectiu de donar part dels diners obtinguts a través de les reserves on-line durant tota la temporada i a partir del 15 de maig, dia Internacional de les Famílies. Aquest diners es destinaran al projecte Casal en Família de la Fundació IReS ja que les retallades en ajuda a polítiques socials posen en perill la continuïtat del projecte més enllà del setembre del 2013.

Des de fa 44 anys la Fundació IReS s'ha dedicat a donar suport social, psicològic i pedagògic a persones en situació de risc d'exclusió social. Amb el projecte Casal en Família, la Fundació treballa per a proporcionar als menors un entorn familiar adequat, garantir el seu desenvolupament integral i eliminar els factors que podrien ser causa de desprotecció; preservar la integritat de les famílies i evitar la separació dels menors. Amb l'element innovador de treballar conjuntament amb els pares i els infants, ja sigui individualment o en conjunt; als pares i mares se'ls hi ofereix suport a l'hora d'educar i criar correctament els seus fills i filles; i, als infants de ser atesos des d'un punt de vista assistencial, afectiu i educatiu. D'aquesta manera, la Fundació IReS ofereix a les famílies eines per a millorar la seva situació familiar.

Benestar infantil

La situació d'empobriment de moltes famílies fa que, no només hi hagi un efecte directe sobre la situació dels pares sinó que els seus fills perdin qualsevol oportunitat d'integració social. Un estudi recent de la UNICEF (Innocenti Research Centre, Abril del 2013) sobre el desenvolupament de la infància en països desenvolupats mostra que mentre els Països Baixos mantenen la primera posició en el rànquing, l'Estat Espanyol ha passat de la cinquena posició en el 2009-2010, a la dinovena posició aquest 2013.

Col·laboració

Partint de la base que cada cop és més difícil trobar fons per continuar projectes com Casal en Família, la Fundació IReS està contínuament treballant per establir col·laboracions amb organitzacions amb voluntat de col·laborar en programes de Responsabilitat Social. En aquest sentit, Càmping La Tordera s'ha ofert a donar un euro per cada nit d'estada reservada a través de la seva web al projecte Casal en Família. Aquest projecte, va ser iniciat amb fons provinents de la *Marató contra la Pobresa* de TV3 i, amb la voluntat manifesta de la Fundació de poder mantenir-lo, Càmping La Tordera espera poder col·laborar per aconseguir els fons suficients per garantir-ne la continuïtat. Les reserves i donacions extres pel projecte *Casal en Família* es poden fer a través de www.campinglatordera.com

Sobre Camping La Tordera

Durant els darrers anys, Càmping La Tordera ha dut a terme diferents iniciatives amb finalitat social i ambiental. Entre el 2008 i el 2010 va promoure un conveni de custòdia juntament amb l'Associació Naturalista Orchis per a la recuperació de l'entorn del delta de La Tordera, i durant el 2011 va signar un conveni de col·laboració amb la Fundació Molí d'en Puigvert per a la contractació de persones amb discapacitat per a l'àrea de jardineria.

Des del 2007, Càmping La Tordera té el distintiu de Destinació de Turisme Familiar -atorgat per la Generalitat de Catalunya- que reconeix l'aposta per les activitats infantils i familiars. Aquest, és un dels principals objectius del càmping, centrat en fer que els nens i nenes, i per tant, els seus pares, gaudeixin d'un entorn segur on divertir-se i aprendre. El 2009, el càmping va ser certificat amb el Distintiu de Qualitat Turística en Origen SICTED atorgat pel Ministerio de Turismo.

Actualment, el càmping està treballant en l'obtenció del Distintiu de Qualitat Ambiental de la Generalitat de Catalunya amb l'objectiu empresarial de demostrar el seu compromís amb el medi ambient, ja sigui en la gestió de residus, estalvi d'aigua, ús d'energies renovables i adequació a l'entorn natural.

El 2013 el càmping ha rebut el Premi de Càmping Recomanat per la pàgina holandesa de promoció d'establiments turístics ZOOVER.